

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์

สมเกียรติ สุวรรณไตร*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ โดยจำแนกตามเพศและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 103 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า $t - test$ และทดสอบการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวน One Way Analysis of Variance ผลการวิจัยพบว่า 1.) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด 2.) ครูในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและด้านหลักคุณธรรมและด้านด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความแตกต่างกัน โดยครูเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าครูเพศหญิง นอกนั้นไม่แตกต่าง 3.) ครูในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: 1) ความคิดเห็น 2) การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนนั้น จะต้องมีความสำคัญประการหนึ่งคือ “คนไทยมีลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทัน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

สถานการณ์ มีความรับผิดชอบและหาประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญ
งอกงามทางจิตวิญญาณ มีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีความเป็นไทย และได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ
คือ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อปรับเปลี่ยนให้คนในสังคมไทยมี
ค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม และเตรียมคนให้มีทักษะการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21
แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564, บทนำ)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ย่อมสรุปได้ว่าการบริหารจัดการ
การศึกษานั้น ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการส่วน
ร่วมการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัด
การศึกษา ทุกฝ่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โดยมีองค์กรอิสระทั้งภาครัฐและเอกชน
ผู้ปกครองและชุมชนคอยตรวจสอบติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา รวมทั้งการ
ทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้ดำเนินการสร้าง “ธรรมาภิบาล” ขึ้น โดย
สำนักงานรัฐมนตรีได้ออกระเบียบว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
พ.ศ. 2542 และต่อมาได้ตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมือง
ที่ดี พ.ศ. 2546 มี 6 องค์ประกอบ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมี
ส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า และใน ปี พ.ศ. 2552 สำนักงาน ก.พ.ร. ได้
ศึกษาและจัดทำเกณฑ์สำหรับใช้ประเมินเพื่อจัดระดับการกำกับดูแลองค์กรภาครัฐให้เป็นตามหลัก
ธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating) ขึ้นเพื่อใช้สำรวจและ
ประเมินระดับธรรมาภิบาลของส่วนราชการและจังหวัด มี 10 องค์ประกอบหลักที่สำคัญและนำมา
กำหนดเป็นเกณฑ์ในการประเมินการจัดระดับการกำกับ ดูแลองค์กรภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล
ของการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ดังนี้ หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง
หลักการรับผิดชอบต่อ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม
หลักความเสมอภาค และหลักฉันทามติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน
ก.พ.ร. ,2552 :หน้า 4)

หลักธรรมาภิบาล เป็นหลักการปฏิบัติงานที่ได้ประกาศไว้ในระเบียบสำนักงานรัฐมนตรี
ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 มี 6 ประการประกอบด้วย
หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ
หลักความคุ้มค่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการปกครองบ้านเมือง ตามวิถีธรรมาธิปไตย
เป็นแนวทางในการจัดระเบียบ เพื่อให้สังคมของประเทศสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ตั้งอยู่ใน
ความถูกต้องเป็นธรรม สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่บริการการศึกษาและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้อง
นำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือหลักธรรมาภิบาล มาบูรณาการ

ใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การบริหารและการตัดสินใจมีความถูกต้องก่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้มารับบริการ รวมทั้งจะสามารถลดความขัดแย้งทั้งต่อผู้มารับบริการและบุคลากรในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี การรับรู้หลักการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารจัดการการศึกษา (จุติมา ชำนาญเพชร, 2558, หน้า 2) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการบริหารจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการ และ ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีหน้าที่หนักในการส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน จำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพประเทศไทยในปัจจุบันมีสภาพของเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและการบริหารงานของระบบราชการได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก แต่โครงสร้างการบริหารจัดการภาครัฐที่ยังขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการ วัฒนธรรม ค่านิยมและวิธีการปฏิบัติงานของราชการให้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้เกิดปัญหาระดับนโยบาย โครงสร้าง และระดับการปฏิบัติการ ภาครัฐขาดกลไกและกฎเกณฑ์ในการบริหารจัดการบ้านเมืองที่มีความคล่องตัวและประสิทธิภาพเพื่อสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมภายนอก บุคลากรขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ระบบการบริหารจัดการของภาครัฐยังมีลักษณะขาดความโปร่งใส บริสุทธ์และยุติธรรม ไม่สามารถสนองตอบและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนได้ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจเข้าไม่ถึงข้อมูลข่าวสารไม่เข้าใจระบบการปฏิบัติงานของราชการเพียงพอ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมในกระบวนการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของภาครัฐได้ ก่อเกิดปัญหาการทุจริตและการประพฤติมิชอบในภาครัฐ ส่งผลให้ภาครัฐเกิดความสูญเสียงบประมาณในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานและพัฒนาการจัดการการศึกษาของโรงเรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ จำแนกตาม เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีเพศและประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูของโรงเรียนในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ ปีการศึกษา 2559 จำนวน 136 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 103 คน โดยสุ่มอย่างง่าย (Sample Random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ และประสบการณ์การทำงาน ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยมีขอบเขตของเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ 1) หลักด้านนิติธรรม 2) หลักด้านคุณธรรม 3) หลักด้านการมีส่วนร่วม 4) หลักด้านความคุ้มค่า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. ข้อมูลตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ จำแนกตามเพศ วิเคราะห์โดยใช้ t – test

4. ข้อมูลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้
หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ จำแนกตามประสบการณ์การสอน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความ
แปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) หากมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่าคะแนนเป็นรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Sheffe's Post hoc
Comparison)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาประกอบพิจารณาในการพัฒนาและปรับปรุง
การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรร
มาภิบาลให้มีการบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขต
อำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ โดยภาพรวมและ
รายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ครูในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33
สุรินทร์ ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาโดยภาพรวมและด้านหลักคุณธรรมและด้านด้านการมีส่วนร่วม มีความแตกต่างกัน
โดยครูเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าครูเพศหญิง นอกนั้นไม่แตกต่าง
3. ครูในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33
สุรินทร์ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิ
บาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

การอภิปรายผล

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะเป็นนักบริหารการศึกษามืออาชีพที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการและสามารถที่จะนำหลักธรรมาภิบาลมาบริหารสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยเฉพาะในเรื่องของการมีส่วนร่วม ที่ได้เปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรง ผู้บริหารสถานศึกษาได้ยึดหลักคุณธรรมนี้เป็นสำคัญ ให้ความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยันอดทน ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในสถานศึกษา อันจะส่งผลให้บุคลากรตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีคุณธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน และกำหนดให้ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการจัดการเรียนให้กับนักเรียนอีกทั้งการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ และคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทกร โพธิภูมิ (2558) ในปัจจุบันโรงเรียนดอนเมืองทหารอากาศบำรุงได้มีนโยบายเร่งรัดคุณภาพ มีการปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้สถานศึกษายังได้ให้ความสำคัญและตระหนักต่อความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรม ให้การสนับสนุนบุคลากรอย่างทั่วถึง บุคลากรของโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม โดยการจัดกิจกรรมส่งเสริมความมีคุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แก่นักเรียนตามนโยบายของหน่วยงาน นอกจากนี้ก็ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงาน ความสัมพันธ์ชุมชน โดยใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ การบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักคุณธรรม มีภาวะเป็นผู้นำ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา จะเห็นได้ว่าทั้งผู้บริหาร และครูผู้สอน ให้ความสำคัญในการนำหลักคุณธรรมมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ในสถานศึกษา การบริหารตามหลักคุณธรรม นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ในการบริหารองค์กรและสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องยึดหลักคุณธรรมนั้นเป็น

สำคัญ ให้ความรักความเมตตา เห็นอกเห็นใจ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความขยัน อดทน ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุคลากรในสถานศึกษา อันจะส่งผลให้บุคลากรตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ แก้วบาง และมารศรี สุธานี (2558) เพราะผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะของนักบริหาร การศึกษามีอาชีพที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการ การศึกษา และผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาได้จะต้องผ่านการอบรมผู้บริหาร สถานศึกษาหรือผู้บริหารระดับสูงตามหลักเกณฑ์และหลักการกำหนดจากการพัฒนาโดยการอบรม ดังกล่าวทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนได้รับทักษะที่จำเป็นและคุณธรรมสำหรับผู้บริหารเพิ่มพูนมากขึ้น และสอดคล้องกับ งานวิจัยของไพฑูรย์ สุขผลนันท์ (2557) เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักและเห็น ความสำคัญในการนำหลักธรรมาภิบาล ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ โปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มาประยุกต์ใช้ในการ บริหารงานสถานศึกษาของตนตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันหลายด้าน เช่น ประสิทธิภาพการทำงานและระดับการศึกษาของบุคลากร เขตที่ตั้งของสถานศึกษา รวมถึง ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา และจากผลการวิจัยความคิดเห็นต่อการ บริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเป็นเช่นนี้ เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และ ข้อบังคับต่าง ๆ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ประกอบกับการออกคำสั่งแต่งตั้งมอบหมายงาน ให้บุคลากรในสถานศึกษาแต่ละฝ่ายตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และ ผู้บริหารสถานศึกษายังปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างตามกฎระเบียบ และข้อบังคับที่โรงเรียนกำหนดขึ้น นอกจากนั้นผู้บริหารยังสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎกระทรวง ระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ มา ใช้ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิกร โพธิภูมิ (2558) เพราะว่า ผู้บริหารใช้ศิลปะในการโน้มน้าวใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ของโรงเรียน ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่าง เคร่งครัด และมีเหตุผล และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรวรรณ แก้วบาง และมารศรี สุธานี (2558) เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบงานตามความรู้ความสามารถให้แก่ครู ทุกคน ปฏิบัติกฎระเบียบการบริหารงานบุคลากรด้วยความถูกต้อง ดำเนินการโดยยึดระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่างๆ

1.2 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารได้กำหนดให้ครูสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน และมีการบริหารงานงบประมาณด้วยความซื่อสัตย์สุจริต บนพื้นฐานจรรยาบรรณ อีกทั้งยังมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านความรู้และวิชาชีพอย่างเป็นธรรม และยึดมั่นคุณธรรม ความดีงาม ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม รวมถึงความซื่อสัตย์จริงใจ รวมถึงยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรมเป็นแนวทางถูกต้องมีการพิจารณาความดีความชอบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่เป็นธรรม ปราศจากอคติ มีเหตุผลทั่วถึงและรักษาไว้ซึ่งความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรวรรณ แก้วบาง และมารศรี สุขานิติ (2558) เพราะผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการให้ครูได้รับการพัฒนาด้านความรู้และวิชาชีพอย่างเป็นธรรม ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเท่าเทียมกัน ดำเนินการจัดสรรงบประมาณเหมาะสมกับโครงการหรือกิจกรรมที่เป็นสัดส่วนทั่วถึงและเป็นธรรมดำเนินการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการศึกษาอย่างทั่วถึงและเพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชัย นิลประดับ (2557) เพราะ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความยึดมั่นคุณธรรมความดีงาม ความถูกต้องตามทำนองคลองธรรม รวมถึงความซื่อสัตย์จริงใจและยึดมั่นในความสุจริตคุณธรรมเป็นแนวทางถูกต้องในการดำเนินชีวิตทั้งความประพฤติและจิตใจซึ่งแต่ละสังคมกำหนดและยอมรับปฏิบัติกัน เช่น ซื่อสัตย์ อดทน เมตตากรุณา เสียสละ เป็นต้น

1.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้รับรู้แสดงความคิดเห็นตลอดจนช่วยเหลือในการตัดสินใจที่สำคัญ และรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างจากความคิดของตน นำมาพิจารณาและปรับใช้กับสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ได้ประสบการณ์ตรง อีกทั้งยังมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสร่วมตัดสินใจในการดำเนินโครงการและการบริหารจัดการในสถานศึกษาในเรื่องต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทิกร โพธิภูมิ (2558) เพราะการบริหารงานของผู้บริหารมีการเสนอแนวทาง ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และผู้ปกครองมีส่วนร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์วางแผนและร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจัง และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชัย นิลประดับ (2557) เพราะผู้บริหารให้โอกาสบุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆที่สำคัญรวมทั้งการเปิดรับฟังความคิดเห็น เพื่อรับคำแนะนำมาร่วมวางแผน และปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ในระดับสังคม ซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลากหลายและมีความคิดเห็นที่

แตกต่างหลักการมีส่วนร่วมจึงช่วยประสานความคิดเห็นหรือความต้องการที่แตกต่างเพื่ออยู่บนพื้นฐานโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

1.4 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการวิจัยปรากฏเป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารมีการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งประกอบด้วย การประหยัด การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน อีกทั้งยังมีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมีการกำกับติดตาม และตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆเพื่อให้มีการใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมถึงจัดระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งยังใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดและคุ้มค่า ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานของอุไรวรรณ แก้วบาง และมารศรี สุธานี (2558) เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นจัดทำ สื่อการเรียนการสอน ดำเนินการวางแผนในการจัดหางบประมาณ ดำเนินการนำ ผลการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางาน และตรวจสอบการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ต่างๆ ที่โรงเรียนซื้อมาได้โดยมีประสิทธิภาพและคุ้มค่ามากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ จันทวงศ์ ชยา กานต์ เรื่องสุวรรณ และจำเนียร พลหาญ(2555) เพราะโรงเรียนได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน มีการรณรงค์ให้ครูผู้สอน นักเรียนร่วมกันประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติ ผู้บริหารมีการจัดสรรบุคลากรในโรงเรียนมีความเหมาะสมและความชำนาญ เฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ มีการบริหารงบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ได้รับและปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วและมีคุณภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ จำแนกตามเพศและประสบการณ์ทำงาน

2.1 ครูที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอกาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ โดยภาพรวมและด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักการมีส่วนร่วม มีความแตกต่างกัน โดยครูเพศชายมีความคิดเห็นมากกว่าครูเพศหญิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเพศชายได้มีการร่วมปฏิบัติงานและมีความใกล้ชิดกับผู้บริหารมากกว่าครูเพศหญิง จึงส่งผลให้ครูเพศชายได้รับการ

มอบหมายงานมากกว่า และผู้บริหารสถานศึกษามีการนำพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เช่น การให้ครูเพศชายทำหน้าที่ฝ่ายปกครองในการรักษากฎระเบียบมากกว่าครูเพศหญิง ประกอบกับมีการออกคำสั่งแต่งตั้ง มอบหมายงานให้บุคลากรในสถานศึกษาแต่ละฝ่ายตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างชัดเจน อีกทั้งผู้บริหารมีการกำกับติดตาม และตรวจสอบการใช้ประโยชน์จากวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆเพื่อให้มีการใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมถึงจัดระบบการควบคุมภายใน เช่น การให้ครูชายดูแลสภาพบริบทของโรงเรียน การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆมากกว่าครูเพศหญิง เพื่อให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการใช้ทรัพยากรมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2557) เพราะ การให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ในการบริหารโรงเรียนและเนื่องจากครูเพศชาย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าครูเพศหญิง โดยผู้บริหารได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานให้กับครูเพศชายมากกว่า เช่น ด้านอาคารสถานที่ บริบทของโรงเรียน โดยเน้นความชำนาญและเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จึงทำให้ครูเพศชายมีความคิดเห็นด้วยมากกว่าในด้านการกำหนดนโยบายในการวางแผนบริหารโรงเรียน และครูเพศหญิงส่วนใหญ่ เป็นผู้ตามที่ดีในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านนิติธรรมและด้านความคุ้มค่าไม่แตกต่างกัน เพราะ ผู้บริหารได้กำหนดให้มีการประชุม อบรมให้กับบุคลากรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ระเบียบ และคำสั่งของโรงเรียนมีความเป็นธรรม เสมอภาคต่อบุคลากรในโรงเรียนและให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อีกทั้งยังมีการติดตาม ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานในสถานศึกษาทุกคนมีโอกาสได้ปฏิบัติงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารจะต้องมีการบริหารและดำเนินการให้เป็นประโยชน์แก่ทางราชการและการพัฒนาสถานศึกษาให้มั่นคงและยั่งยืน การบริหารของสถานศึกษาจะดำเนินไปด้วยดีมีความเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคและหลักการต่างๆ ตลอดจนความรู้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อให้สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายของแผนการศึกษาที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจึงต้องมีการบริหารจัดการ มีการกำกับติดตาม และประเมินผลการ

ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ จึงส่งผลให้การบริหารงานบังเกิดความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริจิต อารพวงษ์ (2559) เพราะ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากนโยบายการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันได้ มีการกำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ และมีการพบปะประชุมประจำเดือนอยู่เสมอ ทำให้ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จึงส่งผลให้การบริหารงานบังเกิดความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหาร โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอทาบเชิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33 สุรินทร์ ด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการติดตาม ประเมินผลการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน มีการส่งเสริมให้บุคลากรใช้วัสดุและอุปกรณ์ในท้องถิ่นในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ตลอดจนมีการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานสามารถจัดสรรงบประมาณตามโครงการอย่างคุ้มค่า

1.2 ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้มีการกำหนดการประชุมอบรม

ให้กับบุคลากรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎกระทรวง ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ให้มากขึ้น

1.3 ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะปฏิบัติตนและปลูกฝังให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์สุจริต มีน้ำใจ รักสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเสมอภาคในการปฏิบัติงานกับบุคลากรทุกคน และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา และจิตใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองหรือวิทยากร
ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้
บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ของโรงเรียน

1.5 ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรที่จะมีการติดตามประเมินผลการใช้
เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอน และ
ใส่ใจดูแล บำรุงรักษา ตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ
โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประหยัด คุ้มค่า สามารถใช้งานได้
อย่างเต็มประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความคิดเห็น และความพึงพอใจของผู้ปกครอง และชุมชนต่อการบริหารโดย
ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาอันเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาที่เกิดจากการบริหารงานโดยใช้หลัก
ธรรมาภิบาล

เอกสารอ้างอิง

- ไพฑูรย์ สุขผลนันท์. (2558). การศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- โสภณ จันทวงศ์. (2555). การศึกษาการบริหารหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นันทิกร โพธิภูมิ. (2558). การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนคอนเืองทหารอากาศบำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 รายงานการศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ซารีลา ลาหมิด. (2558). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามทัศนะของครู โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อุไรวรรณ แก้วบาง. (2558). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มอำเภอชัยบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- จตุติมา ชำนาญเพชร. (2558). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อธิจิต อกรพงษ์. (2559). การบริหารสถานศึกษาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ธวัชชัย นิลประดับ. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- จุฑาทิพย์ ไรจนวิศกรรม. (2557). การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.